

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Nc/8/2016
Identifikačné číslo spisu: 8615200447
Dátum vydania rozhodnutia: 11.07.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8615200447.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci oprávneného Q. K., bývajúceho v Q. V., XXXX K., P., zastúpeného spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o. so sídlom v Košiciach, Kmeťova 26, proti povinnej Mgr. B., bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. Alojzom Naništom, advokátom v Prešove, Sládkovičova 8, o výchove maloletého dieťaťa - Q. nar. 8. júna 2011, bývajúcej pri matke (povinnej), v konaní zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, o návrhu oprávneného na súdny výkon rozhodnutia vo výkone predbežného opatrenia o výchove maloletých detí, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 Em 1/2015 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 21 CoE 124/2015, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Eva Šofranková n i e j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 21 CoE 124/2015 (vec Okresného súdu Svidník vedená pod sp. zn. 4 Em 1/2015).

Odôvodnenie

1. Povinná vo svojom písomnom podaní doručenom Okresnému súde Svidník 24. novembra 2015, namietala zaujatosť sudcov Krajského súdu v Prešove a navrhla ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vo veci. V predmetnej námietke zaujatosti poukázala na tendenčné a zaujaté konanie krajského súdu v prospech otca maloletej, keď bolo evidentné, že tento súd dlhodobo prehliada najlepší záujem maloletého dieťaťa, pričom naopak, záujmy otca povyšuje nad záujmy maloletej. Uviedla, že k podozreniu zo zaujatosti krajského súdu pre pomer k jednej zo strán v konaní prispieva aj tá skutočnosť, že PhDr. M., starý otec maloletej, je vysoko postaveným funkcionárom Prešovského samosprávneho kraja vo funkcii riaditeľa Centra sociálnych služieb Dúhový sen Kalinov, s prirodzeným napojením na elitu Prešovského samosprávneho kraja a aj s tým zodpovedajúcim okruhom známych osôb. Tvrdila, že krajský súd sa už od počiatku konania postavil na stranu otca maloletej. Na základe uvedených skutočností navrhla vec na prejednanie a rozhodnutie prikázať inému krajskému súde v Slovenskej republike.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súde v Prešove (§ 373 a § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku č. 161/2015 Z. z. a § 54 ods. 1 Civilného sporového poriadku č.

160/2015 Z. z., ďalej aj „C. s. p.“) preskúmal vec a posúdil opodstatnenosť námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p..

3. Podľa § 470 ods. 1 C. s. p. ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 prvá veta C. s. p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

4. Z citovaných prechodných ustanovení C. s. p. vyplýva, že C. s. p. je klasickou právnou normou pôsobiacou v čase jej účinnosti a do budúca, pričom však priznáva právne účinky úkonom, vzťahom, či udalostiam vrátane námietky zaujatosti ako úkonu strany sporu (pôvodne účastníka konania).

5. Na základe uvedeného posudzoval nadriadený súd opodstatnenosť námietky zaujatosti podľa § 49 ods. 1 C. s. p.. Účelom uvedeného ustanovenia C. s. p. je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu (pôvodne účastníkom konania) alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď :

1. k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci alebo

2. k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim alebo

3. k zástupcom strán sporu (viď vyššie 2.) alebo

4. k osobám zúčastneným na konaní.

6. Explicitne je definované tzv. zákonné vylúčenie sudcu a to vtedy, ak sudca rozhodoval vec na súde nižšieho stupňa, a naopak (§ 49 ods. 2 C. s. p.). V prejednávanej veci o takýto prípad nejde.

7. Nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho naplnenia (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlíšiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

8. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

9. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť (§ 49 až § 58 C. s. p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

10. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh strany v spore (§ 52 C. s. p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 50 C. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 ods. 1 C. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

11. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty

nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad Piersack c. Belgicko).

12. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, či osobám zúčastneným na konaní. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno (pre vnútornú potrebu). Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESĽP dôkaz o skutočnej zaujatosti (viď napríklad Hauschildt c. Dánsko). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

13. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo) a vyvolávajú relevantnú obavu z nedostatku nezaujatosti.

14. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania vecí), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

15. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

16. Z uvedenej judikatúry ESĽP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

17. V prejednávanej veci povinná (matka maloletej) vyvodzovala zaujatosť sudcov Krajského súdu v Prešove, tak pre pomer ku jednej zo strán v konaní ako aj pre pomer sudcov k prejednávanej veci. Tvrdila, že starý otec maloletej ako vysoko postavený funkcionár Prešovského samosprávneho kraja je napojený na elitu Prešovského samosprávneho kraja a aj s tým zodpovedajúcim okruhom známych ľudí. Zaujatosť sudcov Krajského súdu v Prešove povinná ďalej vyvodzovala z postupu a rozhodovania Krajského súdu v Prešove v konaniach predchádzajúcich súdnej veci.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 16. februára 2016 sp. zn. 2 Nc 1/2016 rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Antónia Kandrává, JUDr. Michal Boroň a JUDr. Peter Straka nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 21 CoE 124/2015 (vec Okresného súdu Svidník vedená pod sp. zn. 4 Em 1/2015) a uznesením z 14. apríla

2016 sp. zn. 2 Nc 4/2016 rozhodol, že sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Eliška Wagshalová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tej istej veci.

19. Zmenou rozvrhu práce na rok 2016 podľa dodatku č. 7 s účinnosťou od 1. júna 2016 sa zákonným senátom v predmetnej veci výkonu predbežného opatrenia o výchove maloletých detí, stal senát 21Co zložený z predsedu senátu JUDr. Antónia Kandravá a členov senátu sudcov JUDr. Eva Šofranková a JUDr. Eliška Wagshalová. Vzhľadom na túto zmenu bolo potrebné rozhodnúť o námietke zaujatosti členky senátu sudkyne JUDr. Evy Šofrankovej. Uvedená sudkyňa vo svojom vyjadrení k námietke povinnej matky maloletej uviedla, že účastníkov konania nepozná, nemá vzťah k veci a necíti sa byť zaujatá.

20. Treba uviesť, že aj za predpokladu, ak by sudcovia účastníkov konania (resp. ich zástupcov) osobne poznali, samotná táto skutočnosť nemôže byť dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, lebo na rozdiel od vzťahu priateľského sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska ustanovenia § 49 ods. 1 C. s. p.. Napokon sudca nie je osobou fungujúcou len na svojom pracovisku (príslušnom súde) a žijúcou oddelene od ostatného sveta, ale vždy ide o konkrétneho človeka s príbuzenskými a spoločenskými vzťahmi, majúceho určité názory, potreby a záujmy.

21. Vychádzajúc z vyjadrenia uvedenej sudkyne príslušného súdu, z ktorého vyplýva, že nemá žiaden pomer k veci, účastníkov konania nepozná, keď ani ďalší obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o nezaujatosti tejto sudkyne, Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiaden relevantný dôvod v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p., ktorý by sudkyňu JUDr. Evu Šofrankovú vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci. V tejto súvislosti nadriadený súd zároveň pripomína, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (porovnaj § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z.). Nezávislosť sudcu treba o. i. vidieť aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému aj konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí).

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti sudkyne JUDr. Evy Šofrankovej, a preto podľa § 54 ods. 2 C. s. p. rozhodol, že ju nevylučuje z prerokovania a rozhodovania danej veci.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.